

PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK SOHALARIDAGI INNOVATSIYALAR

Abdug'affarova Marjona Shamsiddin qizi

Chirchiq Davlat Pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti

2 -bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6621062>

ARTICLE INFO

Received: 28th May 2022

Accepted: 02nd June 2022

Online: 05th June 2022

KEY WORDS

taʼlim, tarixiy bosqich, psixologiya, innovatsiya, modernizatsiya, jamiyat taraqqiyoti, pedagogik faoliyat, qadriyat, inson, taʼlim-tarbiya tizimi, texnologiya, ilmiy faoliyat.

ABSTRACT

Insoniyat taraqqiyotiga, uning bosib oʻtgan ijtimoiy tuzumiga nazar solar ekanmiz, shaxs taraqqiyoti ijtimoiy jamiyat bilan uzviy bogʻliqligining guvohi boʻlamiz. Shaxsning makonda taraqqiyoti ijtimoiy munosabatlarning oʻzgarishi, rivojlanishi, tarixiy bosqichlar va davrlar bilan oʻz ifodasini topmoqda. Ushbu maqola pedagogika va psixologiya sohalaridagi innovatsiyalar taʼliqiga bagʻishlanadi.

KIRISH

Bu yerda biz tarixiy bosqichlarda eski jamiyatdagi ilmiy, madaniy, ahloqiy kabi qadriyatlarni yangi koʻrinishlarini yanada takomillashganligini, oʻz davrining ilgʻor innovatsion yoʻnalishlarini nazarda tutamiz. Demak, har qanday yangi yoʻnalish zaminida eski jamiyat qadriyatlari, maktab-maorif tizimi asos boʻlib qolaveradi.

Koʻplab faylasuf, olimlar qarashlarida jamiyat, tabiat oʻzgaruvchan, yagona organizm sifatida qarab, idealistik, dogmatik qarashlarni inkor etib kelganlar. Masalan: Oʻrta Osiyoda XV asrning yirik ruhshunos, pedagog-psixolog olimlarimizdan Jaloliddin Davoniy oʻzining «Ahloqi Jaloliy» asarida ahloq jamiyatga nisbatan nisbiy boʻlib, jamiyat oʻzgarishi bilan ahloq ham oʻzgarib

boradi degan ilgʻor gʻoyani ilgari surgan. J.Davoniy jamiyatga dinamik kategoriya sifatida qaraydi va har qanday taraqqiyot zaminida inson ongi, tafakkuri, axloqi, ijtimoiy munosabatlari yotadi deb qaraydi. Maʼlumki, har qanday innovatsiya ishlab chiqarishga, jamiyatga taʼlim tizimi bosqichlari asosida kirib keladi. Mazkur taʼlim tizimini isloh qilish har bir davlat taraqqiyotining asosini tashkil etadi. Agarda yaqin yillar ichida innovatsion yondashuv taʼlim tizimiga mansub deb qarash tushunchasi boʻlgan boʻlsa, bugungi kunda innovatsiya davlat tizimining barcha jabhalarida tizimli rejaga asoslangan holda, ommaviy ravishda amalga oshirishni talab etmoqda. Taʼlim sohasidagi innovatsion masalaga xususiy jixatdan yondashish, bunda iqtisodiyot, jamiyat, maʼnaviyat masalalarini hisobga

olmaslik taʼlimni ijtimoiy mohiyatini anglamaslikni koʻrsatadi. Binobarin, pedagog atamasi bola yetaklash maʼnosini anglatsada, unda bugungi kun pedagogi va psixologining kasbiy mavqeini toʻliq yoritib bera olmaydi. XXI asrning birinchi yarimida pedagoglik kasbi oʻqituvchi, yaʼni taʼlim beruvchi vazifasini oʻtagan boʻlsa, bugungi kun pedagogining faoliyat qirralari kengayib ijtimoiy pedagog-psixolog sifatida jamiyatdan oʻz oʻrnini egalladi. 30-yillarda qishloq oʻqituvchisi Dushen (eslang taniqli adib Chingiz Aytmatovning «Birinchi oʻqituvchi») ovul yoshlariga yozish, oʻqitishni oʻrgata olgan boʻlsa, bugungi kun boshlangʻich taʼlim oʻqituvchisining kasbiy bilimi, faoliyati serqirrali xususiyatiga ega. Asar qahramoni 30-yillarda savodsizlikni tugatish, maʼrifatni targʻibot etish, ijtimoiy masalani hal etishda faol ishtirok etgan boʻlsa, XXI asr pedagogi va psixologi iqtisodiy ijtimoiy, maʼnaviy ahloqiy, mafkuraviy masalalarni amalga oshirishning faol ishtirokchisi boʻlishni davr talab etmoqda.

Pedagogik, psixologik kasbi, uning professiogramma doirasi har besh yilga kelib kengayib, chuqurlashib bormoqda.

Turkiston xalqining buyuk maʼrifatparvari A.Avloniyning «Tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot, yo najot, yo halokat, yo saodat, yo falokat masalasidir» degan soʻzlari taʼlimning mohiyatiga munosib ijtimoiy baho berganligini koʻramiz.

Inson ongi, tafakkuri uchun kurash, yangicha munosabatni shakllantirish, davlat inqirozini bartaraf etish, taʼlim tizimida, mazmunida, kadrlar tayorlashda yangi islohotni amalga oshirishni taqozo

etmoqda. Bu umuminsoniyat miqyosida innovatsion yondashishini talab etadi. Inovatsion yondashish iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy, maʼnaviy- maʼrifiy sohalarda islohotlarni amalga oshirishni talab etadi.

Taniqli fizik olim T.Edison aytganidek «sivilizatsiyaning asosiy belgilaridan biri insonlarni yangicha fikrlashga oʻrgatishdan iborat». Ushbu fikr taʼlim bu jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri toʻlgʻoridagi gʻoya ekanligini koʻrsatmoqda. Binobarin, yoshlar ongi uchun innovatsion yondashish taʼlim tizimi, uning mazmuni, oʻqitish texnologiyalari keng qamrab olinmoqda.

Mazkur innovatsion yondashish iqtisodiy ishlab chiqarish, mehnat faoliyatini sifat jihatidan oʻzgartirishda, mehnatga boʻlgan munosabatlarni tarkib toptirishda, respublikamiz moddiy bazasini yaratishdan iborat.

Bugungi kunda Oʻzbekiston Respublikamizni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan rivojlantirishning asosiy omillari uzluksiz taʼlimni tubdan takomillashtirish orqali halqaro standartlar darajasidagi oliy va oʻrta mahsus raqobatbardosh kadrlar tayyorlash ustuvor masala hisoblanadi.

XULOSA

Taʼlim-tarbiya tizimida innovatsion yondashish umumjamiyat masalasi bilan chambarchas bogʻliq. Shaxsning ijtimoiylashuvi, uning ongu tafakkurida yangicha qarashlarini tarkib topishida, mehnatga boʻlgan yangicha munosabatlarni yuzaga keltirishda taʼlim-tarbiya tizimi, uning mazmuni va taʼlim tarbiya jarayonini tashkil etish texnologiyalari bilan uzviy bogʻliq.

References:

1. Саймон Б. Общество и образование. Пер.с англ. М.Прогресс 1989 г.

2. Халмурадов Р.И. О качестве высшего. // «Таълим, фан ва инновация». 1 / 2018 йил.
3. Qodirov A.Q. Ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning ijtimoiy-pedagogik masalalari. // «Ta'lim, fan va innovatsiya». 2 / 2018 yil.
4. Tojiev M, Qodirov M, Ashurov N. Oliy ta'lim tizimini modernizatsiyalash -ta'- lim sifati va samaradorligining kafolati. // «Ta'lim, fan va innovatsiya» / 2018 yil.
5. Кошелева А.Ф, Собирова Ш.Ш. Эффективность образовательного процесса как следствие инновационного подхода к обучению. // «Таълим, фан ва инновация». 3 / 2018 йил.